Sprawozdanie z wdrażania

Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

za rok 2021

Fundusze Europejskie Infrastruktura i Środowisko

Rzeczpospolita Polska

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

Spis treści

1. Identyfikacja sprawozdania rocznego z wdrażania 3
2. Przegląd wdrażania programu operacyjnego 4
2.1. System realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 4
2.2. Analiza postępu rzeczowego i finansowego 5
3. Wdrażanie osi priorytetowej 8
3.1. Przegląd wdrażania 8
3.2. Wspólne wskaźniki i wskaźniki specyficzne dla programu 20
3.3. Cele pośrednie i końcowe określone w ramach wykonania 20
3.4. Dane finansowe 20
4. Podsumowanie przeprowadzonych ewaluacji 20
5. Informacje na temat wdrażania Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w stosownych przypadkach 23
6. Kwestie mające wpływ na wykonanie i podjęte działania 23
7. Streszczenie podawane do wiadomości publicznej 25
8. Sprawozdanie z wdrażania instrumentów finansowych 26
9. Działania podjęte w celu spełnienia warunków wstępnych w przypadku, gdy mające zastosowanie warunki wstępne nie zostały spełnione w momencie przyjmowania PO 26
10. Postępy w przygotowaniu i wdrażanie dużych projektów i Wspólnych planów działania .. 26
10.1. Duże projekty 26
10.2. Wspólne plany działania 27
11. Dodatkowe informacje, które można dołączyć, w zależności od treści i celów programu operacyjnego 28
11.3. Wkład w strategie makroregionalne i strategie morskie 28

1. Identyfikacja sprawozdania rocznego z wdrażania

CCI	2014PL16M1OP001
Nazwa programu	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
Wersja	2021.0
Rok sprawozdawczy	2021
Data zatwierdzenia sprawozdania przez Komitet Monitorujący	2022-05-24

2. Przegląd wdrażania programu operacyjnego

2.1 System realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

a) Program Operacyjny

Wyzwaniem z jakim musieliśmy się zmierzyć w ostatnich latach była światowa pandemia COVID-19. Pod koniec sierpnia 2021 r. do KE przekazaliśmy zmianę Programu implementującą inicjatywę KE – REACT-EU. **Środki REACT-EU** to dodatkowe wsparcie inwestycyjne i działania zaradcze w odpowiedzi na skutki wywołane pandemią COVID-19. W POIiŚ przeznaczyliśmy je na **wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej** w kontekście walki z pandemią i jej skutkami, w tym na skuteczne przeciwdziałanie podobnym zdarzeniom w przyszłości oraz na **energetykę**.

W **sektorze zdrowia** działania koncentrują się na wsparciu:

- podm. leczn. ponadregionalnych, udz. świadczeń zdrow. dedykowanych chorobom ukł. krążenia, nowotworowym, ukł. kostno-stawowo-mięśniowego, ukł. oddechowego, w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz innych oddz. zajmujących się leczeniem dzieci;
- podm. leczn. udz. świadczeń zdrow. dedykowanych chorobom zakaźnym;
- podm. leczn. wyspecjalizowanych w zakresie onkologii;
- podm. leczn. przeszczepiających narządy;
- organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- publicznej służby krwi;
- cyfryzacji POZ.

Działania przyczyniające się do **transformacji ku zielonej gospodarce** polegają na:

- wsparciu programu Mój prąd (zakup instalacji OZE do produkcji energii elektrycznej przez osoby fizyczne w budynkach mieszkalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą);
- zwiększeniu dostępności i wykorzystania gazu ziemnego (wsparcie rozbudowy sieci przesyłowej).

Zmiana Programu została **zaakceptowana przez KE decyzją z 29 września 2021 roku.**

W lutym 2021 roku przesłaliśmy do KE zmieniony *Wykaz dużych projektów*. Szczegółowe informacje są opisane w punkcie 10.1.

b) Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

W okresie sprawozdawczym SZOOP POIiŚ 2014-2020 był 7-krotnie aktualizowany. Zmiany polegały m.in. na:

- uwzględnieniu nowych osi priorytetowych REACT-EU,
- dodaniu załącznika nt. zasad realizacji projektów grantowych,

- rozszerzeniu katalogu beneficjentów,
- modyfikacji *Kryteriów wyboru projektów;*
- aktualizacji *Wykazu projektów zidentyfikowanych*,
- dostosowaniu tabel finansowych (w związku z implementacji środków REACT-EU do Programu czy przesunięciami alokacji pomiędzy działaniami/poddziałaniami),
- dodaniu/doprecyzowaniu zapisów odnoszących się do typów projektów mogących podlegać fazowaniu
- wpisywaniu nowych projektów na listę projektów nadzwyczajnych.

c) Opis Funkcji i Procedur, Instrukcje Wykonawcze

W 2021 roku Instrukcja Wykonawcza IZ POIiŚ 2014-2020 była pięciokrotnie aktualizowana. Aktualizowane były także instrukcje IP oraz IW. OFIP nie był aktualizowany w okresie sprawozdawczym.

d) Kryteria wyboru projektów

W okresie sprawozdawczym przyjmowane i aktualizowane przez Komitet Monitorujący POIiŚ 2014-2020 były kryteria wyboru projektów.

e) Prace nad przygotowaniem/zmianą programów pomocowych

Większość prac nad rozporządzeniami regulującymi kwestie pomocy publicznej zakończyła się w poprzednich okresach sprawozdawczych. We wszystkich sektorach, z wyjątkiem energetyki, przyjęto planowane programy pomocowe i obecnie trwa ich wdrażanie. W sektorze energetyki od 2019 r. nie odnotowano postępów w ramach działań zmierzających do wydania *rozporządzenia ws. udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy sieci ciepłowniczej lub chłodniczej niebędącej częścią efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego lub chłodniczego w ramach POIiŚ 2014-2020.* Niemniej jednak wobec dopuszczenia realizacji inwestycji fazowych (zakładających zobowiązanie się beneficjenta do modernizacji źródła w ciągu 3 lat od momentu rozpoczęcia inwestycji w sieć ciepłowniczą) od 2022 r. w CEEAG oraz planowanego wpisania analogicznych rozwiązań w GBER (w połowie 2022 r.) przyjęcie przedmiotowego rozporządzenia przestało być konieczne.

2.2 Analiza postępu rzeczowego i finansowego

Stan na 31 grudnia 2021 roku

- *ogłosiliśmy 104 konkursy we wszystkich wspieranych w programie sektorach na kwotę dofinansowania w wysokości ok. 8,4 mld euro[1] (ok. 30,6% alokacji);*
- *na Wykazie projektów zidentyfikowanych przez właściwe instytucje w ramach trybu pozakonkursowego znajdowało się 757 projektów z szacunkową kwotą dofinansowania UE wynoszącą 20,8 mld euro (ok. 76,2% alokacji);*
- *podpisaliśmy 2 840 umów o dofinansowanie na kwotę wsparcia UE 24,4 mld euro (89,2% alokacji), w tym:*

1 Wszystkie dane finansowe w Sprawozdaniu są przeliczone po kursie EBC obowiązującym w styczniu 2022 r., tj. 4,596 PLN/EUR.

- *1 960 umów z trybu konkursowego na kwotę dofinansowania UE 6,2 mld euro;*
- *748 umów z trybu pozakonkursowego na kwotę dofinansowania UE 18 mld euro;*
- *132 umowy z trybu nadzwyczajnego na kwotę dofinansowania UE 176,3 mln euro;*

↳ *beneficjenci złożyli wnioski o płatność na kwotę 28,6 mld euro, z czego kwota dofinansowania UE wyniosła 17,8 mld euro (65,2% alokacji);*

↳ *do KE przesłaliśmy deklaracje wydatków na kwotę wydatków kwalifikowanych ponad 23,5 mld euro, kwota wnioskowana do Komisji Europejskiej to 20,8 mld euro (73,9% alokacji).*

Rozkład projektów, dla których zostały podpisane umowy o dofinansowanie, kształtuje się następująco:

wg rodzajów działalności gospodarczej

Umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE zostały zawarte w ramach kategorii *Transport i składowanie* – 16,7 mld euro, następnie *Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją* – 2,1 mld euro, *Energia elektryczna...* – 2 mld euro. Na pozostałe rodzaje działalności gospodarczej (m.in. *Budownictwo*, *Administracja publiczna*, *Opieka zdrowotna*, *Kultura i sztuka*) łącznie przeznaczone zostało 3,6 mld euro.

wg rodzajów beneficjentów

↳ *organ władzy, administracji rządowej* – 10,5 mld euro;
↳ *przedsiębiorstwa* – 8,9 mld euro;
↳ *jednostki samorządu terytorialnego* – 3,7 mld euro;
↳ *samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej* – 418 mln euro;
↳ *szkoły, uczelnie, jednostki naukowe* – 219,7 mln euro;
↳ *instytucje gospodarki budżetowej* – 218,1 mln euro;
↳ *pozostałe* – 340,9 mln euro.

rozkład terytorialny udzielonego wsparcia

Projekty wspierane z POIiŚ 2014-2020 są realizowane na terenie wszystkich województw. Umowy o najwyższej wartości są realizowane na terenie województwa mazowieckiego (dofinansowanie UE wynoszące 4,8 mld euro) i śląskiego (dofinansowanie UE wynoszące 2,6 mld euro).

W przeliczeniu na mieszkańca, najwięcej środków zostało alokowanych dla województwa zachodniopomorskiego (1 071 euro/mieszkańca), mazowieckiego (885,6 euro/mieszkańca) i warmińsko-mazurskiego (848,6 euro/mieszkańca). Województwem o najniższej kwocie wsparcia jest województwo świętokrzyskie (20,7 euro/mieszkańca).

obszary wiejskie

POIiŚ 2014-2020 jest programem krajowym, dedykowanym obszarowi całego kraju, bez preferencji dla obszarów wiejskich lub miejskich. Możliwość aplikowania o środki dla inwestorów na terenach wiejskich zależy więc od charakteru wsparcia udzielanego w danym działaniu.

- Do końca 2021 roku na terenach gmin wiejskich realizowanych było 317 projektów. Kwota przyznanego wsparcia UE to 718,8 mln euro.
- Najwięcej, bo aż 168 inwestycji, o wartości dofinansowania unijnego wynoszącej 326,4 mln euro, jest wdrażanych w sektorze środowiska. Wspierane inwestycje w głównej mierze dotyczą gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przyrody i edukacji ekologicznej oraz gospodarki odpadami komunalnymi.
- 122 przedsięwzięcia, na kwotę wsparcia UE 356,8 mln euro, są realizowane w sektorze energii. Polegają one m.in. na wsparciu: inwestycji w odnawialne źródła energii, inwestycji związanych z wysokosprawnym wytwarzaniem energii oraz projektów dot. sieci gazowej.

3. Wdrażanie osi priorytetowej (art. 50 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

3.1 Przegląd wdrażania

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki	W 2021 roku ogłoszone zostały dwa konkursy, prowadzono prace związane z oceną złożonych wniosków o dofinansowanie i monitorowaniem projektów wybranych do wsparcia w trybie konkursowym i pozakonkursowym. Aktualizowany był *Wykaz Projektów Zidentyfikowanych*. Kontynuowano zawieranie umów o dofinansowanie, wnioskowanie o płatności i przekazywanie wniosków o płatność do KE. W 2021 roku wdrażanie projektów unijnych nadal było utrudnione przez sytuację spowodowaną pandemią COVID-19. W przypadku projektów inwestycyjnych pojawiły się problemy wynikające ze znaczącego wzrostu cen materiałów i usług budowlanych, jak również braków w dostępie do materiałów budowlanych. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 41 ogłoszonych naborów (w tym 2 w 2021 roku), budżet naborów: 2 mld euro, 113,1% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 146 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 712,3 mln euro, 39,8% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 843 umowy, wartość inwestycji: 3,5 mld euro, dofinansowanie UE: 1,6 mld euro, 88,9% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: o 139 umów, wartość inwestycji: 1,8 mld euro, dofinansowanie UE: 705,3 mln euro, 39,2% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 1,8 mld euro, dofinansowanie UE: 864,5 mln euro, 48% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 1,35 mld euro, wnioskowana refundacja: 1,2 mld euro, 65,9% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	W 2021 roku zakończono prace związane z oceną wniosków i podpisywaniem umów o dofinansowanie z trybu konkursowego. Prowadzony był monitoring dofinansowanych projektów. Aktualizowany był *Wykaz Projektów Zidentyfikowanych*. Zawierane były nowe umowy o dofinansowanie, kontynuowane było wnioskowanie o płatności i przekazywanie wniosków o płatność do KE. W związku z pandemią COVID-19 rok 2021 był kolejnym, w którym realizacja projektów z dużym udziałem działań miękkich, w których bazuje się na dotarciu do odbiorcy m.in. poprzez imprezy masowe, szkolenia, konferencje, edukację bezpośrednią była utrudniona. W przypadku projektów inwestycyjnych pojawiły się problemy z dostępem do materiałów budowlanych i czasowym wstrzymaniem prac spowodowanym brakami kadrowymi. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 38 ogłoszonych naborów, budżet naborów: 3,4 mld euro, 99,8% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 50 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 626,3 mln euro, 18,3% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 849 umów, wartość inwestycji: 6,4 mld euro, dofinansowanie UE: 3,4 mld euro, 98,5% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: o 48 umów, wartość inwestycji: 1,1 mld euro, dofinansowanie UE: 645,4 mln euro, 18,9% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 4,1 mld euro, dofinansowanie UE: 2,4 mld euro, 69% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 3,1 mld euro, wnioskowana refundacja: 2,7 mld euro, 78% alokacji. W kolejnym okresie główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego	W okresie sprawozdawczym prowadzone były prace związane z aktualizacją *Wykazu Projektów Zidentyfikowanych,* kontynuowane było również wdrażanie i rozliczanie projektów. Trwała ocena składanych wniosków i proces podpisywania umów o dofinansowanie oraz wnioskowania o płatności i przekazywania wniosków o płatność do KE. Wdrażanie projektów unijnych w 2021 roku nadal było utrudnione przez sytuację spowodowaną pandemią COVID-19. W części realizowanych inwestycji nastąpiło wstrzymanie prac ze względu na brak pracowników budowlanych jak również nieobecność pracowników jednostek realizujących projekty. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 1 ogłoszony nabór, budżet naboru: 217,6 mln euro, 2,4% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 107 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 9,5 mld euro, 103,5% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 128 umów, wartość inwestycji: 16,7 mld euro, dofinansowanie UE: 8,1 mld euro, 88,3% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: o 96 umów, wartość inwestycji: 16 mld euro, dofinansowanie UE: 7,8 mld euro, 85,5% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 9,8 mld euro, dofinansowanie UE: 7 mld euro, 76,7% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 8,8 mld euro, wnioskowana refundacja: 7,7 mld euro, 81,6% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej. Ogłoszony zostanie konkurs dla gmin. Dofinansowanie będą mogły uzyskać projekty dotyczące poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
IV. Infrastruktura drogowa dla miast	W okresie sprawozdawczym trwało wdrażanie i rozliczanie projektów, podpisywanie były aneksy do umów o dofinansowanie, kontynuowano wnioskowanie o płatności i przekazywanie wniosków o płatność do KE. Wdrażanie projektów unijnych w 2021 roku nadal było utrudnione przez sytuację spowodowaną pandemią COVID-19. W części realizowanych inwestycji nastąpiło wstrzymanie prac ze względu na brak pracowników budowlanych jak również nieobecność pracowników jednostek realizujących projekty. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 2 ogłoszone nabory, budżet naborów: 1,1 mld euro, 39,8% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 40 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 2,2 mld euro, 89,9% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 59 umów, wartość inwestycji: 4,3 mld euro, dofinansowanie UE: 2,5 mld euro, 87,1% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: o 27 umów, wartość inwestycji: 3,2 mld euro, dofinansowanie UE: 1,7 mld euro, 61,1% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 2,9 mld euro, dofinansowanie UE: 2,1 mld euro, 75,4% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 2,6 mld euro, wnioskowana refundacja: 2,3 mld euro, 79,6% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce	W 2021 roku ogłoszony został jeden konkurs, prowadzono prace związane z aktualizacją *Wykazu Projektów Zidentyfikowanych,* kontynuowane było wdrażanie i rozliczanie projektów, trwała ocena złożonych aplikacji i proces podpisywania umów o dofinansowanie oraz wnioskowania o płatności i przekazywania wniosków o płatność do KE. Cel certyfikacji na 2021 r. nie został osiągnięty. Niższy od planowanego był poziom wydatków rozliczonych we wnioskach o płatność w projektach realizowanych przez PKP PLK S.A. Na wysokość osiągniętej certyfikacji miało wpływ niższe wykonanie w projektach taborowych, dworcowych i aglomeracyjnych w związku z pandemią COVID-19. Na części inwestycji pojawiły się opóźnienia w realizacji umów z wykonawcami, wydłużyło się procedowanie decyzji administracyjnych. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 5 ogłoszonych naborów (w tym 1 w 2021 roku), budżet naborów: 829 mln euro, 16,8% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 63 projekty, szacowana kwota dofinansowania UE: 4,2 mld euro, 84,2% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 77 umów, wartość inwestycji: 8,1 mld euro, dofinansowanie UE: 4,4 mld euro, 89,1% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: o 58 umów, wartość inwestycji: 6,4 mld euro, dofinansowanie UE: 3,7 mld euro, 74,3% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 4,4 mld euro, dofinansowanie UE: 2,5 mld euro, 50% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 3,3 mld euro, wnioskowana refundacja: 2,9 mld euro, 58,6% alokacji. W kolejnym okresie główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
VI. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach	W 2021 roku trwały prace związane z wdrażaniem i rozliczaniem projektów, zawieraniem aneksów do umów o dofinansowanie, kontynuowano wnioskowanie o płatności i przekazywanie wniosków o płatność do KE. Wdrażanie projektów unijnych w 2021 roku nadal było utrudnione przez sytuację spowodowaną pandemią COVID-19. Pojawiły się opóźnienia w realizacji projektów wynikające z ograniczonego dostępu do materiałów budowlanych i braków kadrowych. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 1 ogłoszony nabór, budżet naborów: 100,1 mln euro, 4,5% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 45 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 2 mld euro, 90,5% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 58 umów, wartość inwestycji: 4 mld euro, dofinansowanie UE: 2,1 mld euro, 95% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: ○ 45 umów, wartość inwestycji: 3,9 mld euro, dofinansowanie UE: 2 mld euro, 90,5% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 2,4 mld euro, dofinansowanie UE: 1,3 mld euro, 59,7% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 1,9 mld euro, wnioskowana refundacja: 1,7 mld euro, 76,3% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej. Planowane jest ogłoszenie konkursu dotyczącego opracowania dokumentacji planistycznej w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP).

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
VII. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego	W okresie sprawozdawczym trwały prace związane z wdrażaniem i rozliczaniem projektów, podpisywaniem umowy i aneksowaniem umów o dofinansowanie, a także wnioskowaniem o płatności i przekazywaniem wniosków o płatność do KE. Podobnie jak w przypadku innych osi priorytetowych pandemia COVID-19 nie pozostawała bez wpływu na wdrażanie VII osi priorytetowej. W przypadku projektów dotyczących budowy gazociągów ograniczone kontakty osobiste z właścicielami nieruchomości znacznie utrudniają i wydłużają proces negocjacji. Spowolniony jest również proces wydawania decyzji administracyjnych w projektach. Odczuwalne jest także zmniejszenie dostępności niektórych materiałów (np. stali czy aluminium) oraz zakłócenia w łańcuchach dostaw. Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym znajdują się w punkcie 6. Pomimo występujących trudności, postęp w realizacji założonych celów VII osi priorytetowej jest zadawalający, zarówno w zakresie kontraktacji jak i certyfikacji wydatków. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 61 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 947,8 mln euro, 98,7% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 61 umów, wszystkie z trybu pozakonkursowego, wartość inwestycji: 2,7 mld euro, dofinansowanie UE: 947,9 mln euro, 98,7% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 1,4 mld euro, dofinansowanie UE: 623,5 mln euro, 64,9% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 1,03 mld euro, wnioskowana refundacja: 911,1 mln euro, 91,1% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	W 2021 roku kontynuowane było wdrażanie i rozliczanie projektów, podpisywane były umowy o dofinansowanie, trwało wnioskowanie beneficjentów o płatności i przekazywanie wniosków o płatność do KE. Przez znaczną część 2020 r. i na początku 2021 r., w związku ze stanem pandemii COVID-19, podmioty sektora kultury tj. muzea czy teatry były przymusowo zamknięte, a organizacja wydarzeń kulturalnych – zakazana. Ograniczenia wprowadzone w czasie pandemii wywarły również wpływ na modele zachowań społecznych, wpływając negatywnie na osiąganie wskaźników w projektach. Dostosowując się do obecnej sytuacji część beneficjentów rozszerzyła działalność on-line (wirtualne warsztaty, lekcje muzealne, zwiedzanie, wydarzenia). Szczegóły nt. kluczowych kwestii mających wpływ na wdrażanie osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym znajdują się w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 5 ogłoszonych naborów, budżet naborów: 390,3 mln euro, 86,5% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 6 projektów, szacowana kwota dofinansowania UE: 22,3 mln euro, 4,9% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 146 umów, wartość inwestycji: 683,6 mln euro, dofinansowanie UE: 441,8 mln euro, 98% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: o 6 umów, wartość inwestycji: 26,3 mln euro, dofinansowanie UE: 22,3 mln euro, 4,9% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 543,3 mln euro, dofinansowanie UE: 355,5 mln euro, 78,8% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 468,8 mln euro, wnioskowana refundacja: 411,3 mln euro, 88% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
IX. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia	W 2021 roku działania IP koncentrowały się przede wszystkim na wsparciu podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie chorób zakaźnych oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację działań związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Alokację w wysokości 850 mln PLN udało się znacznym stopniu zagospodarować już w poprzednim roku, w 2021 roku IP niemal zakończyła kontraktację tych środków. Pozostała kwota, ok. 892 tys. PLN, będzie wykorzystana na wsparcie projektów antycovidowych. Kluczowe kwestie mające wpływ na wdrażanie osi priorytetowej zostały opisane w punkcie 6. **Konkursy**: ↳ 10 ogłoszonych naborów, budżet naborów: 241,3 mln euro, 37,7% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 223 projekty, szacowana kwota dofinansowania UE: 211,6 mln euro, 33,1% alokacji. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 571 umów, wartość inwestycji: 955,6 mln euro, dofinansowanie UE: 635,5 mln euro, 99,3% alokacji. ↳ w tym tryb pozakonkursowy: ○ 220 umów, wartość inwestycji: 393,6 mln euro, dofinansowanie UE: 205,9 mln euro, 32,2% alokacji; ↳ w tym tryb nadzwyczajny: ○ 132 umowy, wartość inwestycji: 209,4 mln euro, dofinansowanie UE: 176,3 mln euro, 27,5% alokacji; **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 798 mln euro, dofinansowanie UE: 622,5 mln euro, 84,5% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 708 mln euro, wnioskowana refundacja: 475,9 mln euro, 71,7% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na zagospodarowaniu pozostałej alokacji, jak również wdrażaniu, monitorowaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
X Pomoc Techniczna	Realizacja osi priorytetowej przebiega zgodnie z oczekiwaniami. W 2021 roku IZ POIiŚ kontynuowała proces realizacji umów o dofinansowanie na lata 2019-2020, rozliczania wniosków o płatność końcową i przekazywania ich do KE. W IV kwartale 2020 r. IZ POIiŚ rozpoczęła procedurę naboru wniosków o dofinansowanie na lata 2021-2023, zgodnie z Systemem oceny i wyboru projektów w ramach pomocy technicznej. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 47 umów, wszystkie z trybu pozakonkursowego, wartość projektów ogółem: 252,9 mln euro, dofinansowanie UE: 299,8 mln euro, 93,5% alokacji. **Wnioski o płatność (poziom beneficjenta)**: ↳ wartość ogółem: 235,6 mln euro, dofinansowanie UE: 193,7 mln euro, 59,2% alokacji. **Wnioski o płatność do KE**: ↳ wydatki kwalifikowalne: 239,9 mln euro, wnioskowana refundacja: 209 mln euro, 63,9% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym główne prace będą koncentrowały się na wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi priorytetowej.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
XI REACT-EU	29 września 2021 roku KE przyjęła zmiany w POIiŚ, mające na celu wdrożenie unijnego **Instrumentu REACT-EU**. Są to dodatkowe środki na wsparcie inwestycyjne i działania zaradcze w odpowiedzi na skutki wywołane pandemią COVID-19. **Alokacja XI osi to blisko 648 mln euro**, z czego 331 mln euro zostanie przeznaczonych na sektor zdrowia a 317 mln euro na sektor energetyki. W IV kwartale 2021 roku trwały intensywne prace nad przygotowaniem osi do wdrażania. W listopadzie 2021 r. KM zatwierdził kryteria wyboru projektów, co umożliwi właściwą ocenę wniosków o dofinansowanie. **Konkursy**: ↳ 1 ogłoszony nabór w sektorze zdrowia, budżet naboru: 43,5 mln euro, 6,6% alokacji. **Wykaz Projektów Zidentyfikowanych**: ↳ 4 projekty, szacowana kwota dofinansowania UE: 381,3 mln euro, 57,6% alokacji. W zakresie wsparcia programu Mój Prąd w 2021 roku Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przeprowadził pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie osób fizycznych na zakup i montaż instalacji OZE do produkcji energii elektrycznej w budynkach mieszkalnych (program „Mój Prąd" 3.0). W 2022 r. planowane jest uruchomienie kolejnego naboru. W 2022 roku planowane jest ogłoszenie konkursu dla oddziałów oraz innych jednostek organizacyjnych podmiotów leczniczych ponadregionalnych udzielających świadczeń zdrowotnych dedykowanych chorobom układu krążenia, nowotworowym, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz innych oddziałów zajmujących się leczeniem dzieci. W kolejnym okresie sprawozdawczym prace będą koncentrowały się na ocenie składanych wniosków, podpisywaniu umów, jak również wdrażaniu i rozliczaniu projektów w celu pełnej realizacji założeń osi.

Oś priorytetowa	Kluczowe informacje na temat wdrażania osi priorytetowej w odniesieniu do kluczowych zmian, znaczących problemów i działań podjętych w celu rozwiązania tych problemów
XII Pomoc techniczna REACT-EU	29 września 2021 roku KE przyjęła zmiany w POIiŚ, mające na celu wdrożenie unijnego **Instrumentu REACT-EU**. Są to dodatkowe środki na wsparcie inwestycyjne i działania zaradcze w odpowiedzi na skutki wywołane pandemią COVID-19. Zostały one przeznaczone na sektor zdrowia i energetyki, a 4% alokacji, tj. prawie 27 mln EUR, na pomoc techniczną. Pomoc techniczna REACT-EU ma na celu: ↳ zapewnienie sprawnego i odpornego na nadużycia finansowe systemu wydatkowania środków POIiŚ pochodzących z REACT-EU; ↳ zapewnienie sprawnego i efektywnego systemu komunikowania o środkach pochodzących z REACT-EU oraz wykorzystaniu tych środków w reakcji na sytuację związaną z COVID -19 w kraju; ↳ wzmocnienie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów poprzez szkolenia z zakresu REACT-EU; ↳ zapewnienie ewaluacji działań wdrażanych ze środków POIiŚ pochodzących z REACT-EU. Dodatkowym celem osi będzie utrzymanie niezbędnych, wysokiej jakości zasobów ludzkich w IP i IW. Wsparcie będzie rozliczane w oparciu o stawkę ryczałtową wynoszącą 4% kwot wydatków kwalifikowalnych na operacje w XI osi priorytetowej. **Umowy o dofinansowanie**: ↳ 1 umowa z trybu pozakonkursowego, wartość projektu ogółem: 31,9 mln euro, dofinansowanie UE: 27,1 mln euro, 98,4% alokacji. W kolejnym okresie sprawozdawczym prace będą koncentrowały się na wdrażaniu projektu PT w celu pełnej realizacji założeń osi.

3.2 Wspólne wskaźniki i wskaźniki specyficzne dla programu

Dane na temat wspólnych wskaźników oraz wskaźników specyficznych dla programu znajdują się w załączniku nr 1 do *Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*.

3.3 Cele pośrednie i końcowe określone w ramach wykonania (art. 50 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

Dane na temat celów pośrednich i końcowych wskaźników określonych w ramach wykonania znajdują się w załączniku nr 1 do *Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*.

3.4 Dane finansowe

Informacje finansowe znajdują się w załączniku nr 1 do *Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*.

4. Podsumowanie przeprowadzonych ewaluacji

W roku 2021 zakończono realizację jednego badania ewaluacyjnego. Była to *Ocena wpływu działań podejmowanych w ramach IX osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 na poprawę stanu zdrowia społeczeństwa – etap I* przeprowadzona przez firmę EU-CONSULT Sp. z o.o. na zlecenie Ministerstwa Zdrowia. Badanie dotyczyło lat 2014-2020. Głównym jego celem było opracowanie metodyki i pilotażowa ocena wpływu działań podjętych w ramach IX osi POIiŚ 2014-2020 na realizację jej celu szczegółowego. W ramach badania ocenie poddano dotychczasowe efekty realizacji projektów wspierających infrastrukturę podmiotów systemu ratownictwa medycznego i ponadregionalnych podmiotów leczniczych.

W celu realizacji badania zastosowano następujące metody i techniki badawcze: analizę danych zastanych, analizę makroekonomiczną, analizę studiów przypadku projektów cechujących się wyjątkową skutecznością, a także indywidualne wywiady pogłębione z pracownikami IP oraz IZ, zogniskowany wywiad grupowy z ekspertami i opiekunami projektów oraz wywiad kwestionariuszowy z beneficjentami działań 9.1 i 9.2 POIiŚ.

Ewaluacja pokazała, że udzielone wsparcie w pełni odpowiadało zaplanowanej logice interwencji. Poziom osiągnięcia poszczególnych wskaźników programowych pozwala na pozytywną ocenę skuteczności działań zrealizowanych w latach 2014-2020. Większość beneficjentów potwierdziła osiągnięcie wszystkich zakładanych w projektach efektów, co przełożyło się na realizację w zadowalającym stopniu wybranych narzędzi *Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020.* Wyniki przeprowadzonej analizy makroekonomicznej potwierdziły realizację celu szczegółowego IX osi POIiŚ, jednakże pełna ocena jego realizacji będzie możliwa dopiero po zakończeniu wdrażania projektów (tj. w ramach drugiego etapu ewaluacji). Jednak już na podstawie dotychczas zebranych danych, ewaluatorzy uznali wpływ interwencji na jakość świadczonych przez podmioty lecznicze usług medycznych za znaczący. Uzyskane wsparcie pozwoliło na dostosowanie placówek do potrzeb wynikających ze zmian demograficznych oraz zagrożeń epidemiologicznych. Wysoko oceniono również wpływ projektów na jakość usług medycznych świadczonych w podmiotach leczniczych. Dodatkowo, badanie wskazało również trudności napotykane przez beneficjentów. Były nimi przede wszystkim:

rosnące ceny robót budowlanych, problemy w zakupie niektórych rodzajów sprzętów medycznych i opóźnienia w ich dostawach oraz trudności wynikające z epidemii. Za istotny problem ewaluatorzy uznali kwestie kwalifikowalności wydatków. Były one szczególnie problematyczne dla beneficjentów działania 9.1 (dla niemal 18% z nich). Wskazywane trudności w tym zakresie to zamknięty katalog możliwych do zakupienia urządzeń czy limit wydatków kwalifikowalnych niewystarczający względem potrzeb beneficjentów.

W ramach tej ewaluacji opracowano *Podręcznik opisujący metodykę oceny wpływu działań podjętych w latach 2014-2020 na realizację celu szczegółowego IX Osi Priorytetowej*, który zostanie wykorzystany podczas realizacji drugiego etapu badania. Metodologia określona w podręczniku uwzględnia badanie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów metodą kontrfaktyczną (na potrzeby efektu netto interwencji) i analizę makroekonomiczną (na potrzeby informacji kontekstowych).

Raport końcowy z badania udostępniono Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej poprzez system SFC2014, jest on też opublikowany w Krajowej Bazie Badań Ewaluacyjnych na stronie internetowej http://www.ewaluacja.gov.pl.

W 2021 roku opracowano *Zalecenia dla jednostek ewaluacyjnych POIiŚ 2014-2020 w zakresie Ewaluacji podsumowujących postęp rzeczowy i rezultaty POIiŚ z elementami przeglądu celów końcowych ram wykonania.* Zalecenia te służą przygotowaniu przez jednostki ewaluacyjne Instytucji Pośredniczących badań ewaluacyjnych w sektorach POIiŚ. Cele tych badań obejmą w szczególności:

1. ocenę skuteczności wdrażania programu w poszczególnych sektorach w końcowej fazie jego realizacji;
2. identyfikację ewentualnych zagrożeń, w tym zagrożeń wynikających pandemii, dla realizacji:
    a. celów szczegółowych określonych dla POIiŚ,
    b. wartości docelowych wskaźników programowych,
    c. celów końcowych wskaźników ram wykonania;
3. identyfikację ewentualnych potrzeb urealnienia w programie:
    a. wartości docelowych wskaźników rzeczowych,
    b. wartości docelowych lub bazowych wskaźników rezultatu strategicznego;

    i sformułowanie uzasadnień dla powyższych zmian programu;
4. pomiar wartości części wskaźników rezultatu strategicznego w sektorze transportu na potrzeby sprawozdawcze;
5. sformułowanie wskazówek w zakresie rozwiązań wzmacniających skuteczność realizacji określonych w programie celów szczegółowych i wskaźników - na potrzeby POIiŚ 2014-2020 oraz (opcjonalnie) FEnIKS 2021-2027.

Instytucje Pośredniczące POIiŚ, które zdecydują o potrzebie wykonania powyższej ewaluacji (badania nie są obligatoryjne), będą mogły wykonać ją jako odrębne badanie w 2022 roku bądź włączyć do ewaluacji wpływu zaplanowanych na lata 2022-2023.

W ramach działań związanych z ewaluacją, warto wskazać również *Badanie CATI i badanie tajemniczy klient w zakresie działalności doradców energetycznych w ramach Ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii*, które w 2021 roku przeprowadziła firma PBS Sp. z o.o. na zlecenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Wykonanie tego badania zostało zarekomendowane w ramach ewaluacji przeprowadzonej w sektorze energetyki w 2018 roku. Jego wyniki umożliwiły Instytucji Pośredniczącej pogłębienie wiedzy na temat jakości pracy doradców energetycznych.

Lp.	Nazwa	Fundusz	Od miesiąca	Od roku	Do miesiąca	Do roku	Rodzaj oceny	Cel tematyczny	Temat	Ustalenia
1.	*Ocena wpływu działań podejmowanych w ramach IX osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 na poprawę stanu zdrowia społeczeństwa – etap I*	EFRR	12	2020	03	2021	wpływ	09	Zdrowie	1. Wsparcie udzielane w IX osi POIiŚ jest zgodne z logiką interwencji programu i realizuje cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego 9a. Pełna ocena wpływu będzie możliwa w ramach drugiego etapu ewaluacji. 2. Potrzebna jest kontynuacja wsparcia sektora zdrowia w perspektywie 2021-2027. Mimo znacznej wartości środków i szerokiego zakresu wsparcia udzielonego w perspektywie 2014-2020, skala potrzeb wciąż pozostaje duża, podobnie jak potrzeby beneficjentów. Zakres przyszłego wsparcia powinien wynikać z aktualnej diagnozy potrzeb oraz zainteresowania potencjalnych beneficjentów. Wsparcie powinno też służyć przeciwdziałaniu problemom demograficznym i epidemiologicznym. 3. Niezbędna jest kontynuacja szkoleń dla beneficjentów w zakresie przygotowania dokumentacji aplikacyjnej. W programach szkoleń trzeba uwzględniać m.in. nabycie przez projektodawców kompetencji dot. odpowiedniego i przemyślanego zaplanowania działań projektowych czy przygotowanie projektu na możliwe zmiany cen. Szkolenia takie pomogą przygotować lepsze projekty i zapobiegać potrzebom częstego aneksowania zawartych umów o dofinansowanie. 4. Potrzebne są uproszczenia w zakresie wymogów względem beneficjentów (uproszczenia dotyczące dokumentacji aplikacyjnej – w szczególności wniosku o dofinansowanie).

5. Informacje na temat wdrażania Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w stosownych przypadkach (art. 19 ust. 2 i 4 rozporządzenia (UE) nr 1304/2013)

Nie dotyczy Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

6. Kwestie mające wpływ na wykonanie i podjęte działania (art. 50 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

a. Kwestie mające wpływ na wykonanie osi priorytetowej i podjęte działania

Wdrażanie projektów unijnych w 2021 roku **było nadal utrudnione przez sytuację spowodowaną pandemią COVID-19**. W POIiŚ na walkę z COVID-19 przeznaczono aż 910,4 mln zł Funduszy Europejskich (850 mln zł na nowe projekty w sektorze zdrowia oraz 60,4 mln zł na rozszerzenie zakresów projektów transportowych).

Pieniądze w sektorze zdrowia zostały alokowane na:

- roboty budowlane i adaptacyjne szpitali zajmujących się leczeniem chorób zakaźnych, w tym COVID-19;
- wyposażenie szpitali zajmujących się leczeniem osób zakażonych m.in. na zakup sprzętu i aparatury medycznej (respiratory, aparaty do wysokoprzepływowej tlenoterapii donosowej, EKG);
- zakup ambulansów;
- zakup środków ochrony indywidualnej oraz środków do dezynfekcji (aparaty do dekontaminacji pomieszczeń, zamgławiacze, kombinezony ochronne).

Wsparcie uzyskały Zespoły Ratownictwa Medycznego z całej Polski, a także podmioty lecznicze, które realizują działania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz innych chorób zakaźnych.

Służby ratownicze – policja i straż pożarna otrzymały dodatkowe fundusze na zakup specjalistycznych pojazdów, środków do dezynfekcji, pojemników do transportu materiałów CBRNE czy środków ochrony indywidualnej. Dofinansowanie UE w wysokości 115 tys. zł. przeznaczono na działania łagodzące skutki epidemii w projektach miejskich, związane z realizowanym zakresem rzeczowym projektu (mycie i dezynfekcja taboru oraz infrastruktury transportu miejskiego, środki ochrony osobistej pracowników).

Pandemia spotęgowała problemy dotychczas obserwowane podczas wdrażania POIiŚ. Wśród **istotnych kwestii wpływających na realizację programu** należy wymienić:

- **znaczący wzrost cen materiałów i usług budowlanych oraz wzrost kosztów projektów w wyniku rozstrzygniętych postępowań przetargowych** – ma wpływ na wszystkie przedsięwzięcia inwestycyjne w programie;

  Instytucje zaangażowane we wdrażanie osi priorytetowych analizują wzrost kosztów w projektach. W miarę dostępności środków, w uzasadnionych sytuacjach, podejmowane są decyzje dot. zwiększenia wsparcia dla projektów, po uprzednim zbadaniu czy projekty nadal spełniają kryteria

wyboru. Organizowane są spotkania z beneficjentami, prowadzone są analizy możliwych rozwiązań.

- **problemy związane bezpośrednio z sytuacją epidemiologiczną**, np.:
  - na części inwestycji nastąpiło wstrzymywanie prac ze względu na braki kadrowe (nieobecność pracowników budowlanych jak również pracowników jednostek realizujących projekty);
  - utrudnienia w dostawie materiałów budowlanych i sprzętu;
  - trudności z osiągnięciem wskaźników rezultatu w projektach sektora kultury (z uwagi na to, że przez znaczną część roku 2020 i początek 2021 muzea czy teatry były przymusowo zamknięte, a organizacja wydarzeń kulturalnych – zakazana);
- **problemy w realizacji projektów „antycovidowych"** z sektora zdrowia tj. brak lub utrudniony dostęp na rynku do określonego sprzętu medycznego/wyposażenia, środków ochrony indywidualnej/dezynfekcji, opóźniające się dostawy zakupionych przez beneficjentów sprzętów medycznych/wyposażenia, absencja pracowników w podmiotach leczniczych realizujących projekty po stronie beneficjentów, wykonawców oraz dostawców (choroby, kwarantanna) wynikająca ze wzmożonej zachorowalności na COVID-19;
- **opóźnienia w realizacji projektów** spowodowane m.in. zmianami w projektach, opóźnieniami w ogłaszaniu przetargów, przedłużającymi się procedurami przetargowymi, słabą jakością materiałów dot. przyszłych postępowań, unieważnianiem postępowań ze względu na przekroczenie wartości złożonej oferty w stosunku do wartości przeznaczonej na realizację zamówienia;
- **problemy z wykonawcami** – odstępowanie od umów, spory, problemy z rozliczeniami;
- **opóźnienia w uzyskiwaniu decyzji administracyjnych**, opóźnienia procedur odbiorowych (uzyskiwanie niezbędnych zezwoleń na dopuszczenie do eksploatacji), długotrwały proces pozyskiwania gruntów na cele inwestycyjne;
- ze względu na *Wytyczne w sprawie działań naprawczych w odniesieniu do projektów współfinansowanych w okresie programowania 2014-2020 oraz ubiegających się o współfinansowanie w okresie 2021-2027 z Funduszy UE…* wystąpiła konieczność zastosowania działań administracyjnych w postaci scenariuszy, które pomogą projektom w uniknięciu niezgodności z prawem unijnym lub w naprawie braków. Tym samym w zakresie projektów, w których istnieje ryzyko wystąpienia wydatków poniesionych z naruszeniem przepisów UE w zakresie ochrony środowiska, dokonuje się wyłączenia wydatków na roboty budowalne i uznaje się je za tymczasowo niekwalifikowane. Dokonano również wyłączenia z prognozy płatności na lata 2022-2023 wydatków w zakresie projektów, na których istnieje ryzyko wystąpienia wydatków poniesionych z naruszeniem przepisów UE w zakresie ochrony środowiska.

Podejmowane działania zaradcze:

- stosowanie indywidualnego i elastycznego podejścia do pojawiających się problemów, możliwość wydłużania realizacji projektów, w sektorze transportu możliwe było wydłużenie o 30 dni terminu na składanie wniosków o płatność przez beneficjentów wraz z wydłużeniem okresu sprawozdawczego, umożliwienie realizacji działań kontrolnych u beneficjentów w formule zdalnej;

- instytucje na bieżąco analizują informacje przekazywane przez beneficjentów m.in. we wnioskach o płatność. Organizowane są spotkania z beneficjentami i okresowe przeglądy projektów oraz cykliczne spotkania z udziałem wszystkich zaangażowanych instytucji;
- w sektorze transportu – IP współuczestniczy w uzgadnianiu źródeł finansowania, odpowiednim modyfikowaniu Krajowego Programu Kolejowego oraz Szczegółowego Planu Realizacji KPK. Działania te mają na celu przede wszystkim zniwelowanie negatywnych skutków wzrostu cen. IP weryfikuje dokumentację projektową przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, a następnie monitoruje postęp procedur przetargowych;
- w kulturze KE wyraziła zgodę na ujmowanie odwiedzin on-line we wskaźnikach rezultatu (pod określonymi warunkami).

Przeciwdziałanie nieprawidłowościom

W 2021 r. na mechanizm sygnalizacyjny tj., za pośrednictwem skrzynki e-mail naduzycia.POIS@mfipr.gov.pl oraz formularza e-nieprawidłowości wpłynęło 30 zgłoszeń, z czego 9 tj. 30% dotyczyło POIiŚ 2014-2020. Pozostałe zgłoszenia nie dotyczyły funduszy europejskich. Wszystkie zgłoszenia funduszowe zostały przekazane do IP w celu przeprowadzenia pogłębionej analizy. Żadne z rozpatrzonych w bieżącym roku zgłoszeń nie skutkowało stwierdzeniem nieprawidłowości.

W 2021 roku zakończono wdrażanie pilotażowego projektu paktów uczciwości. Projekt ten był związany z innowacyjnym programem promowanym przez Komisję Europejską pn. *Integrity Pacts – Civil Control Mechanisms for Safeguarding EU Funds*. Mechanizm ten, polegający m.in. na udziale partnera społecznego w procesie udzielania zamówienia publicznego, zawierał szereg aspektów, przyczyniających się do prewencyjnych działań w zakresie nadużyć finansowych. Paktem został objęty projekt *Prace na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa – Zawiercie* warty ok. 117 mln euro. Równocześnie w 2021 r. IZ POIiŚ kontynuowała dialog z KE i partnerami społecznymi w zakresie możliwości do wdrożenia paktów uczciwości w większej liczbie projektów w perspektywie 2021-2027.

Jednocześnie IZ POIiŚ w 2021 przeprowadziła cykliczną analizę ryzyka nadużyć finansowych, w ramach której uwzględniono dodatkowe ryzyko wynikające z epidemii COVID-19. Analiza przeprowadzana jest w celu zidentyfikowania i oszacowania ryzyka oszustw w POIiŚ oraz przypisania każdemu ryzyku odpowiednich mechanizmów kontrolnych.

b. Ocena czy postępy poczynione w zakresie celów pośrednich są wystarczające, aby zapewnić ich realizację, wskazanie wszelkich podjętych lub planowanych działań naprawczych (w stosownych przypadkach)

Zobowiązania określone w Ramach Wykonania dla POIiŚ na 2018 rok zostały wypełnione.

7. Streszczenie podawane do wiadomości publicznej
(art. 50 ust. 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

Streszczenie znajduje się w załączniku 2 do *Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*.

8. Sprawozdanie z wdrażania instrumentów finansowych
(art. 46 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

W ramach Programu Infrastruktura i Środowisko nie są wdrażane instrumenty finansowe.

W I osi priorytetowej *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* oferowany jest **produkt finansowy w postaci pomocy zwrotnej** (na podstawie art. 66 rozporządzenia ogólnego).

Pomoc zwrotna została przewidziana w następujących działaniach/poddziałaniach:

- *poddziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej;*
- *działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;*
- *poddziałanie 1.3.2 Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym;*
- *poddziałanie 1.7.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim.*

9. Działania podjęte w celu spełnienia warunków wstępnych
(art. 50 ust. 2 i 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013) w przypadku, gdy mające zastosowanie warunki wstępne nie zostały spełnione w momencie przyjmowania PO

Nie ma zastosowania do *Sprawozdania rocznego z wdrażania POIiŚ 2014-2020* za 2021 rok.

10. Postępy w przygotowaniu i wdrażanie dużych projektów i Wspólnych planów działania
(art. 101 lit. h) i art. 111 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

10.1 Duże projekty

Problemy w realizacji dużych projektów są tożsame ze wskazanymi dla całego programu w punkcie 6.

Sektor środowiska

- *Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony Miasta Kłodzka*

Z uwagi na problemy i opóźnienia w realizacji projektu, również te spowodowane pandemią COVID-19, termin zakończenia projektu został wydłużony do września 2023 r. W 2021 r. zakończono budowę zbiornika w miejscowości Roztoki. Dla pozostałych trzech budowanych zbiorników zawarto aneksy do umów zwiększające wartości kontraktów i wydłużające terminy robót budowlanych. W 2021 prowadzone były działania naprawcze mające na celu usprawnienie prac.

Planowana jest modyfikacja decyzji dla dużych projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Projekt warszawski jest w trakcie procedury zmiany decyzji KE. Ponadto analizowana jest potrzeba zmiany decyzji KE dla inwestycji realizowanych na terenie Poznania i Radomia.

Sektor energii

W projekcie *Rozszerzenie funkcjonalności Terminalu LNG w Świnoujściu* zrezygnowano z realizacji jednego zadania (przeładunek LNG na cysterny kolejowe), co wiąże się z koniecznością modyfikacji projektu i prawdopodobnie zmianą decyzji KE dla dużego projektu. Trwa proces przygotowania zmiany wniosku o dofinansowanie projektu we współpracy z ekspertami JASPERS.

Sektor transportu

W sektorze transportu problemy w realizacji dużych projektów były tożsame ze wskazanymi dla całego programu w punkcie 6. Wynikały one m.in. ze wzrostu cen towarów i usług, pandemii COVID-19, opóźnień w uzyskiwaniu kompletu pozwoleń na budowę czy kłopotów z wykonawcami.

Wszelkie zmiany planowane w Wykazie dużych projektów (Załącznik 12.2 do programu)

W lutym 2021 r. do KE wysłaliśmy zmianę polegającą na aktualizacji Wykazu dużych projektów. Zatwierdzona w grudniu 2020 r. przez Komitet Monitorujący zmiana polegała na **uzupełnieniu Wykazu o 3 projekty** (z sektora energii i transportu) i **usunięciu 5 projektów** (z sektora transportu i energii). W ramach przeprowadzonej aktualizacji dla części projektów wprowadzono zmiany w zakresie m.in.: terminów złożenia wniosków do KE, rozpoczęcia i zakończenia prac czy nazw inwestycji. Instytucja Zarządzająca uzyskała pozytywne opinie ze strony Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Głównego Inspektora Sanitarnego i Dyrektorów Urzędów Morskich o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla aktualizacji POIiŚ 2014-2020.

Kilka dużych projektów będzie wymagało kontynuacji w ramach perspektywy 2021-2027. Kontynuacja ta będzie polegała na fazowaniu inwestycji bądź ich etapowaniu. Wstępna lista projektów kolejowych została przesłana do KE we wrześniu 2021 roku. IZ nie wyklucza możliwości objęcia procedurą fazowania/etapowania dodatkowych projektów drogowych i kolejowych.

Zmiany planowane w Wykazie dużych projektów w kolejnym okresie sprawozdawczym będą dotyczyły w głównej mierze fazowania/etapowania projektów z sektora transportu, jak również aktualizacji terminów realizacji.

10.2 Wspólne plany działania

Nie dotyczy Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

11. Dodatkowe informacje, które można dołączyć, w zależności od treści i celów programu operacyjnego

(art. 111 ust. 4 akapit drugi lit. a), b), c), d), g) i h) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

11.1 Wkład w strategie makroregionalne i strategie morskie

Do dokumentów strategicznych, które uwzględnione zostały w procesie programowania wsparcia, należy Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB). Dokument ten ma znaczenie dla POIiŚ 2014-2020 przede wszystkim z uwagi na zbieżność tematyczną interwencji, wymiar terytorialny i promowanie współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania. W przypadku tego dokumentu, integracja z POIiŚ 2014-2020 dotyczy wszystkich trzech celów tj. **związanych z ochroną morza**, **poprawą dostępności regionu** oraz **zwiększeniem dobrobytu**.

Do końca 2021 roku **liczba przedsięwzięć finansowanych ze środków POIiŚ**, **wykazujących związek z osiąganiem celów SUE RMB**, wyniosła **1 245**. **Wartość** tych projektów to aż **29,3 mld euro**, przy **wkładzie unijnym** wynoszącym **14,1 mld euro**. Inwestycje te są realizowane w sektorach środowiska, transportu, energii, kultury i zdrowia. Dotychczas **zakończyła się realizacja 652 projektów**.

Przykładowe efekty zakończonych inwestycji:

- Długość wspartej **kanalizacji sanitarnej**: 1 333,2 km;
- Długość wspartej **sieci wodociągowej**: 158,5 km;
- Liczba dofinansowanych **oczyszczalni ścieków** komunalnych: 80;
- Liczba **dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków**: 456 tys.